

† DANIEL

PRIN HARUL LUI DUMNEZEU
ARHIEPISCOP AL BUCUREȘTILOR,
MITROPOLIT AL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI,
LOȚIITOR AL TRONULUI CEZAREEI CAPADOCIEI
ȘI
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

PREACUCERNICULUI CLER,
PREACUVIOSULUI CIN MONAHAL
ȘI PREAIUBIȚILOR CREDINCIOȘI
DIN ARHIEPISCOPIA BUCUREȘTILOR

HAR, PACE ȘI MILOSTIVIRE DE LA IISUS HRISTOS-DOMNUL NOSTRU,
IAR DE LA NOI PĂRINTEȘTI BINECUVÂNTĂRI

*„ Voi cunoașteți harul Domnului nostru Iisus
Hristos, că El, bogat fiind, pentru noi a sărăcit,
ca voi cu sărăcia Lui să vă îmbogățiți ”*

(II Corinteni 8, 9)

Hristos a înviat!

*Preacucernici și Preacuvioși Părinți,
Iubiți credincioși și credincioase,*

Învierea Domnului nostru Iisus Hristos prăznuită în
Sfânta și Marea Sărbătoare a Sfințelor Paști ne arată
bogăția iubirii milostive a lui Dumnezeu și a slavei cerești

dăruite nouă, oamenilor, în Iisus Hristos, ca noi să fim părtași ai vieții și bucuriei veșnice a Preasfintei Treimi.

Bogăția iubirii și slavei dumnezeiești împărtășită oamenilor în Hristos Cel Răstignit și Înviat se arată mai ales în darul *sfînțirii și al înfierii dumnezeiești a omului prin har*, precum și în darul *învierii trupului omenesc din moarte și stricăciune*, pentru a participa la viața, slava și fericirea veșnică din Împărăția cerurilor, după ce am primit *răscumpărarea și iertarea păcatelor, prin jertfa Crucii*.

În această privință, Sfântul Apostol Pavel, în Epistola către Efeseni, ne învață zicând: „*Binecuvântat fie Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce, întru Hristos, ne-a binecuvântat pe noi, în ceruri, cu toată binecuvântarea duhovnicească; precum întru El ne-a și ales înaintea de întemeierea lumii, ca să fim sfinți și fără de prihană înaintea Lui, mai înainte rânduindu-ne, în a Sa iubire, spre înfierea întru El, prin Iisus Hristos, din buna socotință a voii Sale, spre lauda slavei harului Său, cu care ne-a dăruit pe noi, prin Fiul Său Cel iubit; întru El avem răscumpărarea prin sângele Lui și iertarea păcatelor, după bogăția harului Său*” (Efeseni 1, 3-7).

Apoi, Sfântul Apostol Pavel se roagă pentru cei pe care-i păstorește zicând: „*ca Dumnezeul Domnului nostru Iisus Hristos, Tatăl slavei (...) să vă lumineze ochii inimii, ca să pricepeți care este nădejdea la care v-a chemat, care este bogăția slavei moștenirii Lui, în cei sfinți*” (Efeseni 1, 17-18).

Mergând mai adânc în tâlcuirea bogăției iubirii lui Dumnezeu arătată oamenilor în Iisus Hristos, Apostolul Neamurilor spune lămurit că aceasta s-a făcut cunoscută prin Învierea lui Hristos și Înălțarea Sa la cer: „*Pe aceasta Dumnezeu a lucrat-o în Hristos, sculându-L din morți și așezându-L*

de-a dreapta Sa, în ceruri (...) și toate le-a supus sub picioarele Lui și, mai presus de toate, L-a dat pe El cap Bisericii, care este trupul Lui, plinirea Celui ce plinește toate întru toți” (Efeseni 1, 20 și 22-23).

Vedem, așadar, că Hristos Cel Înviat este capul Bisericii căreia El îi împărtășește plinătatea vieții Sale divino-umane, pentru ca în Biserică să cunoaștem bogăția slavei înfierii și învierii noastre în Hristos prin Duhul Sfânt.

Bogăția iubirii covârșitoare a lui Dumnezeu Tatăl pentru oameni, arătată în Hristos, lucrează în omul credincios mai întâi taina învierii lui din moartea păcatului și apoi învierea din moartea și stricăciunea (coruptibilitatea) trupului: „*Dumnezeu, bogat fiind în milă, pentru multa Sa iubire cu care ne-a iubit pe noi cei ce eram morți prin greșelile noastre, ne-a făcut vii împreună cu Hristos – prin har suntem mântuiți! – și împreună cu El ne-a așezat în ceruri, în Hristos Iisus, ca să arate în veacurile viitoare covârșitoare bogăție a harului Său, prin bunătatea ce a avut către noi întru Hristos Iisus (...), pentru că a Lui făptură suntem, zidiți în Hristos Iisus spre fapte bune, pe care Dumnezeu le-a gătit mai înainte, ca să umblăm întru ele” (Efeseni 2, 4-7 și 10).*

Din învățătura Sfântului Apostol Pavel despre legătura adâncă dintre Învierea lui Hristos și viața creștină vedem că bogăția bunătății lui Dumnezeu dăruită oamenilor în Iisus Hristos ne cheamă la fapte bune, prin care noi să arătăm în jurul nostru bogăția lucrării harului lui Dumnezeu în lume. Vedem, de asemenea, că slava Învierii lui Hristos ne descoperă o altă bogăție decât bogăția materială, pământească și trecătoare, și anume ne descoperă o bogăție spirituală cerească, netrecătoare, adică bogăția vieții și fericirii veșnice, care se dobândește prin credință vie în Iisus Hristos și prin

fapte bune. Astfel, înțelegem mai bine că Hristos a coborât din ceruri, S-a făcut Om, adică a luat chip de rob, *ca pe noi să ne înalțe la ceruri*, să ne facă fii ai Tatălui din ceruri, ca să moștenim Împărăția cerurilor și viața veșnică. El, bogat fiind în slavă, S-a smerit și a sărăcit pentru noi, *ca pe noi să ne îmbogățească dăruindu-ne slava înfierii prin har și a învierii din păcat și moarte* (Cf. II Corinteni 8, 9). De aceea, comoara cea mai de preț și bogăția cea mai mare a creștinului este Însuși Hristos – Domnul (Cf. Galateni 2, 20; II Corinteni 4, 7), prezent și lucrător în viața acestuia prin harul Său, în care se arată dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh (Cf. II Corinteni 13, 13). Prin urmare, Apostolul Pavel se roagă pentru fiii săi duhovnicești astfel: „**Hristos să Se sălășluiască, prin credință, în inimile voastre, înrădăcinați și întemeiați fiind în iubire**” (Efeseni 3, 17; vezi și Coloseni 3, 3; Filipeni 1, 21).

Iubiți fii și fiice duhovnicești,

Trăim astăzi într-o lume în care oamenii caută mai mult bogăția materială trecătoare decât bogăția spirituală a credinței și a vieții veșnice, iar *pe lângă sărăcia materială tot mai aspră, se arată și o sărăcire spirituală a oamenilor, ca slăbire a credinței, o răcire a dragostei frățești și o diminuare a faptelor bune*. În această situație, este nevoie ca în lumina Învierii lui Hristos care luminează viața creștinului în Biserică și în societate să vedem **ce ne învață Sfânta Scriptură și Sfinții Părinți ai Bisericii despre bogăție și sărăcie**. Mai precis, să vedem când și cum acestea ne împiedică sau ne ajută să dobândim mântuirea, adică iertarea păcatelor și unirea cu Hristos, Izvorul vieții veșnice.

Potrivit învățăturii Sfintei Scripturi¹, *bogăția aparține lui Dumnezeu* (Cf. Psalm 23, 1; 49, 12-13), *însă El o dăruiește oamenilor* (Cf. Facerea 24, 35), *ca oamenii să o dăruiască și altora, mai ales săracilor* (Cf. Matei 19, 21; Luca 12, 33; 16, 9; I Timotei 6, 18; I Ioan, 3, 17). *Dumnezeu ajută pe om să adune bogăția* (Cf. Deuteronom 8, 16-18), *când aceasta este o binecuvântare a lui Dumnezeu pentru om* (Cf. Pilde 10, 22; Filipeni 4, 19).

Totuși, bogăția materială trecătoare, pământească, adică averile și banii, nu trebuie să fie scop în sine, ci mijloc de a căuta și cultiva bogăția spirituală netrecătoare, cerească, ce se dobândește prin iubire față de Dumnezeu și față de oameni, prin milostenie și alte fapte bune. Autorii Sfintei Scripturi observă cu înțelepciune că *bogăția materială este vremelnică* (Cf. Pilde 27, 24), *nestatornică* (Cf. Psalm 38, 6; I Timotei 6, 17), *trecătoare* (Cf. Pilde 13, 7; 23, 4-5; Apocalipsa 18, 16), *ea poate fi furată* (Cf. Matei 6, 19; Luca 12, 33), *poate fi distrusă* (Cf. Matei 6, 19; Iacob 5, 2; I Petru 1, 18), *poate pieri* (Cf. Ieremia 48, 36), *ea este înșelătoare* (Cf. Matei 13, 22; Marcu 4, 19), *ea nu îndestulează pe om* (Cf. Ecclesiastul 4, 8; 5, 10), *ea este izvor de ceartă și invidie* (Cf. Facerea 13, 6-8; 26, 12-16; 31, 1-2; 36, 6-7), *ea nu poate fi luată de om cu sine după moarte* (Cf. Psalm 48, 10; I Timotei 6, 7), *iar când devine pentru om o patimă, bogăția împiedică adesea intrarea lui în Împărăția cerurilor* (Cf. Matei 19, 23-24; Marcu 10, 23-25; Luca 18, 24-25); mai mult, *grija excesivă pentru bogăția materială înăbușă adesea rodirea cuvântului lui Dumnezeu în viața omului* (Cf. Matei 13, 22; Marcu 4, 19;

1. Vezi articolul *Bogăția* în „Concordanța biblică tematică”, Editura Trinitas, Iași 2000, pp. 20-23.

Luca 8, 14); iar patima lăcomiei de avere sau iubirea de înavuțire cu orice preț este sursă a multor nedreptăți și neajunsuri, „că iubirea de argint – constată Sfântul Apostol Pavel – este rădăcina tuturor relelor și cei ce au poftit-o cu înfocare s-au rătăcit de la credință și s-au străpuns cu multe dureri” (I Timotei 6, 10).

Relele cele mai mari pe care le poate aduce lăcomia de avere vieții spirituale sunt acestea: *uitarea de Dumnezeu* (Cf. Deuteronom 6, 10-12; Osea 13, 6), *părăsirea de Dumnezeu* (Cf. Deuteronom 32, 15), *tăgăduirea sau negarea existenței lui Dumnezeu* (Cf. Pilde 30, 8-9), *răzvrătirea contra lui Dumnezeu* (Cf. Neemia 9, 25-26), *lepădarea de Hristos* (Cf. Matei 19, 21-22), *mândria nesăbuită* (Cf. Pilde 28, 11), *învârtoșarea inimii sau lipsa de milostivire* (Cf. Pilde 18, 23), *asuprirea semenilor, mai ales a săracilor* (Cf. Iacob 2, 6), *înșelăciune* (Cf. Iacob 5, 4). Cunoscând aceste consecințe rele ale lăcomiei de avere, Mântuitorul Iisus Hristos îndeamnă pe cei bogați să-și adune comori în ceruri, întrucât comorile cerești sunt mai presus de orice bogăție pământească (Cf. Matei 6, 19-20; Luca 12, 33; I Timotei 6, 19).

Sfânta Scriptură conține multe muștrări și amenințări împotriva celor ce adună comori materiale pe nedrept (Cf. Pilde 13,11) *sau le dobândesc pe nedrept* (Cf. Pilde 21, 6; 28, 20-23; Ieremia 17, 11), *dar și atitudini împotriva celor ce acumulează averi prin constrângerea semenilor* (Cf. Iov 20, 18-23; Pilde 22, 16; Iacob 5, 1-5).

Pe de altă parte, Sfânta Scriptură ne prezintă și *bogați buni la suflet sau milostivi, harnici și darnici*, care au înțeles că ***bogăția lor este dar de la Dumnezeu pentru a fi dăruită celor în nevoie***, dobândind astfel marele dar al mântuirii,

adică al iertării păcatelor și al vieții veșnice. Astfel de oameni sunt *Avraam* (Cf. Facerea 13, 2; 24, 35), *Lot* (Cf. Facerea 13, 5), *Isaac* (Cf. Facerea 26, 13-14), *Iacob* (Cf. Facerea 32, 5), *Iosif* (Cf. Facerea 45, 8), *Booz* (Cf. Rut 2,1), *Solomon* (Cf. III Regi 3, 13), *Iov* (Cf. Iov 1, 3; 42, 12), *Iosif din Arimateia* (Cf. Matei 27, 57), *Barnaba* sau *Varnava* (Cf. Fapte 4, 37), *Tavita din Iope* (Cf. Fapte 9, 36), *Corneliu* sutașul (Cf. Fapte 10, 2, 4, 31) și alții.

În ceea ce privește sărăcia, Sfânta Scriptură² ne învață că aceasta are un înțeles material, ca lipsă de bunuri materiale, și un înțeles spiritual, ca lipsă de bunuri duhovnicești sau lipsă de virtuți și calități sufletești. După cum bogăția în sine nu este rea, ci poate fi dobândită și întrebuințată într-un mod bun sau rău, tot așa și sărăcia poate fi înțeleasă, acceptată și trăită cu folos duhovnicesc sau poate duce la disperare și la fapte rele.

Cauzele sărăciei materiale sunt multiple: *lenea și nepăsarea* (Cf. Pilde 6, 9-11; 10, 4; 19, 5), *beția și nehibzuința* (Cf. Pilde 21, 17; 23, 21), *corupția sau desfrânarea* (Cf. Pilde 6, 26; Luca 15, 13), *calamități sau dezastre naturale, invazii ale inamicului, oprimări din partea vecinilor puternici, sau camăta exagerată*³ și alte nedreptăți sociale.

Săracii sunt făpturi ale lui Dumnezeu (Cf. Iov 34, 19; Pilde 22, 2). *Dumnezeu iubește atât pe cei săraci, cât și pe cei bogați* (Cf. Iov 34, 19), *ascultă plângerea săracilor* (Cf. Iov 34, 28; Iacob 5, 4), *El nu nesocotește rugăciunea lor* (Cf. Psalm 101, 18), *ci ocrotește pe săraci* (Cf. Psalm 11, 5),

2. Vezi articolul *Săracii*, în „Concordanța biblică tematică”, ed. cit, Iași 2000, pp. 441-445.

3. Vezi articolul *Sărăcie*, în *Dicționar Biblic*, Editura Cartea Creștină, Oradea, 1995, p. 1169.

le face dreptate (Cf. Psalm 139, 12), *îi izbăvește din ne-
cazuri* (Cf. Iov 5, 15; 36, 15; Ieremia 20, 13), *poartă grijă
de nevoile lor* (Cf. Psalm 67, 11; Luca 1, 53), *înaltă pe cei
săraci* (Cf. Psalm 106, 41; 112, 7-8), *este azil sau apărător
al săracilor* (Cf. Psalm 13, 6; Isaia 25, 4), *a ales pe săracii
acestei lumi, bogați în credință, ca moștenitori ai Împărăției
cerurilor* (Cf. Iacob 2, 5). Pe de altă parte, *săracii trebuie
să alerge la Dumnezeu* (Cf. Iov 5, 8), *să nădăjduiască în
Dumnezeu* (Cf. Psalm 9, 34), *să laude pe Dumnezeu*
(Cf. Psalm 73, 22), *să se bucure în Dumnezeu* (Cf. Isaia 29,
19). Sfânta Scriptură ne arată că există oameni săraci, dar
mărinimoși și darnici (Cf. Marcu 12, 43-44; Luca 21, 3-4;
II Corinteni 8, 2). *Săracii trebuie ajutați* (Cf. Isaia 58, 7,
Matei 5, 42; 19, 21; Marcu 10, 21; Luca 3, 11; 12, 33;
18, 22), *nu cu părere de rău* (Cf. II Corinteni 8, 2; 9, 5), *ci
cu bucurie și inimă bună* (Cf. II Corinteni 8, 3 și 12, 9, 7),
fără îngâmfare (Cf. Matei 6, 1). *Cine miluiește pe săraci
cinsteste pe Dumnezeu* (Cf. Pilde 14, 31), *împrumută pe
Dumnezeu* (Cf. Pilde 19, 17). *Cine ajută pe săraci va fi
mântuit de Dumnezeu* (Cf. Pilde 40, 1-3), *va fi fericit și
binecuvântat de Dumnezeu* (Cf. II Corinteni 9, 10; Evrei,
13, 16), *va primi răsplătă veșnică* (Cf. II Corinteni 9, 9;
Matei 25, 34-36; Luca 12, 33; 14, 13; 18, 22).

Exemple de dărnicie către săraci: *Iov* (Cf. Iov 29, 16;
30, 25; 31, 16), *Zaheu* (Cf. Luca 19, 8), *primii creștini* (Cf.
Fapte 2, 45; 4, 34-35), *Petru* (Cf. Fapte 3, 6), *Tavita* (Cf.
Fapte 9, 36-39), *Corneliu* (Cf. Fapte 10, 2), *Pavel* (Cf.
Fapte 24, 17; Galateni 2, 10), *Biserica din Macedonia și
Ahaia* (Cf. Romani 15, 26). Sfânta Scriptură amenință cu
pedepse pe cei ce nu ajută pe săraci (Cf. Iov 22, 7-10;

Pilde 21, 13; Iezechiel 16, 49) sau *pe cei ce le fac nedreptate* (Cf. Isaia 10, 1-3), *îi constrâng și îi umilesc pe săraci* (Cf. Iezechiel 22, 29-31; Amos 2, 6-7; 4, 1-3; 5, 11-12), *îi jefuiesc* (Cf. Amos 8, 4-7; Iacob 5, 4). *Cine nesocotește sau disprețuiește pe săraci disprețuiește pe Hristos* (Cf. Matei 25, 42-45) și *nu are dragoste față de Dumnezeu* (Cf. I Ioan 3, 17). Hristos-Domnul a fost sărac în cele materiale, a trăit în lipsă (Cf. Matei 8, 20; Luca 9, 58; II Corinteni 8, 9), dar a îmbogățit spiritual, cu harul, învățătura, iubirea și sfințenia Sa, mulțimile care veneau la El. La fel și apostolii au fost săraci din punct de vedere material, dar bogați în credință, sfințenie, înțelepciune și fapte bune. De aceea, Sfântul Apostol Pavel spunea corintenilor: „*înfățișându-ne pe noi înșine ca slujitori ai lui Dumnezeu (...), ca niște săraci, dar pe mulți îmbogățind*” (II Corinteni 6, 4 și 8).

Urmând Sfintei Scripturi și mai ales Evangheliei Domnului nostru Iisus Hristos și învățaturii Sfinților Apostoli, *Sfinții Părinți ai Bisericii au scos în evidență marea tiranie spirituală și multele nedreptăți și consecințe sociale negative pe care le aduce lăcomia de averi materiale trecătoare, îndemnând pe cei bogați să fie milostivi și darnici față de săraci*, să nu îngroape comorile de aur în pământ, ci să le mute, prin milostenie, în ceruri, la loc sigur, iar pe săraci îi îndeamnă să nu deznădăjduiască, ci să adune bogăție spirituală în suflet, prin credință și rugăciune, prin cuvânt bun și blândete.

Astfel, Sfântul Ioan Gură de Aur († 407) îl îndeamnă pe bogat, zicând: „*Averile pe care le pui în mâna săracilor, le pui într-o vistierie sigură, în mâna lui Dumnezeu. Mâna lui Dumnezeu îți va da averile înapoi, întregi și bine păzite;*

iar când te vei duce în patria ta (cerească), odată cu averile tale, vei fi lăudat, vei fi încununat și pe deplin mulțumit și fericit”⁴. Același Sfânt Părinte ne spune: „Iov nu-și lipea inima de avuții când le avea și nici nu le căuta când le-a pierdut! **Bunurile materiale pentru aceasta se numesc bunuri, pentru ca să facem bine cu ele, nu pentru ca să le îngropăm în pământ**”⁵.

Iar despre sărăcie, Sfântul Ioan Gură de Aur spune: „Este mult mai bine a fi cineva sărac și să viețuiască în virtute, decât a fi împărat și să viețuiască în păcate”⁶. „Sărăcia îl silește pe cineva a fi înțelept, pe când bogăția de multe ori îl împinge spre rele mari”⁷.

În concluzie, același Sfânt Părinte constată că „nici bogăția și nici sărăcia prin sine însăși nu este ceva bun, ci aceasta se întâmplă în urma întrebuințării lor”⁸. În alt loc zice: „Bogăția este un bine, însă nu în sine, ci în mâna celui drept, pe de altă parte, sărăcia este ceva rău, însă nu după firea ei, ci prin gura celui necucernic, pentru că el, supărat

4. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, omilia XX,V, în colecția PSB, vol. 21, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2009, p. 242.

5. Idem, *Omilii la Matei*, omilia a-XLIX-a, III, PSB, vol. 23, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994, p. 572.

6. Idem, *Omilii la Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel*, omilia a-IV-a, Editura Christiana, București, 2005, p. 65.

7. Idem, *Comentariile sau Tâlcuirea Epistolei întâi către Corinteni*, omilia a-XXXV-a, Editura Sofia, București, 2005, p. 380.

8. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Comentariile sau Explicarea Epistolei către Evrei*, omilia a-II-a, p. 68, Cf. „Lumina Sfintelor Scripturi”. Antologie tematică din opera Sfântului Ioan Gură de Aur. Antologie și studii introductive de Drd. Liviu Petcu, vol. I, Editura Trinitas, Iași 2007, p. 200.

pe ea, învinovățește și hulește pe Făcătorul său”⁹. Apoi vine îndemnul: „Nu te teme de cuptorul sărăciei, ci de cuptorul păcatului. Acesta-i flacăra și chin, celălalt rouă și odihnă. Lângă cuptorul păcatului stă diavolul, lângă cuptorul sărăciei stau îngerii, care alungă flacăra”¹⁰. „Creștinul se arată mult mai încercat în sărăcie, decât în bogăție. Cum aceasta? Când el cade în sărăcie, desigur că va fi mai smerit, mai înțelept, mai serios, mai îngăduitor, mai cinstit, pe când dacă se găsește în bogăție, are multe piedici spre aceasta”¹¹.

„Să nu ne pierdem curajul dacă suntem săraci, ci cealaltă bogăție să o căutăm, bogăția în fapte bune”¹².

Un alt Sfânt Părinte al Bisericii, Sfântul Vasile cel Mare († 379), pe care-l cinștim în mod deosebit anul acesta 2009, împreună cu ceilalți Sfinți Capadocieni, este un înflăcărat apărător al săracilor și un aspru judecător al bogaților lacomi în vreme de foamete și criză economică. Iată câteva din îndemnurile sale date bogaților lacomi de câștig cu orice preț: „Nu scumpi produsele tale, îngreunând nevoile celor lipsiți! Nu aștepta să lipsească grâul de pe piață, ca să-ți deschizi tu hambarele, căci «cel ce scumpește grâul este blestemat

9. Idem, *Cuvânt la Duminica dinaintea Înălțării Cinstitei Cruci*, în vol. „Predici la Duminici și Sărbători...”, p. 201, Cf. *Lumina Sfintelor Scripturi*, ed. cit., p. 200.

10. Idem, *Omilia la Matei*, omilia IV, XI, PSB, vol. 23, Ed. cit. 1994, p. 64.

11. Idem, *Comentariile sau Explicarea Epistolei către Evrei*, omilia a-II-a, p. 68, Cf. „Lumina Sfintelor Scripturi”. Antologie tematică din opera Sfântului Ioan Gură de Aur. Antologie și studii introductive de Drd. Liviu Petcu, vol. I, Editura Trinitas, Iași 2007, p. 785.

12. Idem, *Omilia la Matei*, omilia IX, V, PSB, vol. 23, ed. cit. 1994, p. 117.

de popor» (Pilde 11, 26). *Nu aștepta vremuri de foamete, din dragostea de aur! Nu aștepta o lipsă generală, ca să-ți înmulțești averile! Nu face comerț cu nenorocirile oamenilor! Nu prefăce mânia lui Dumnezeu în prilej de înmulțire a averilor tale! Nu înrăutăți cu biciul neomeniei tale, rănilor celor în suferință*”¹³. Bogaților nemilostivi le spune: „*N-ai milă? Nu vei fi miluit! N-ai deschis casa, vei fi dat afară din Împărăție (a cerurilor)! N-ai dat pâine? Nu vei primi viață veșnică*”¹⁴. Iar în alt loc din aceeași Omilie către bogați, Sfântul Vasile cel Mare se întreabă: „*Până când aurul va sugruma sufletele, până când va fi undița morții, până când va fi momeala păcatului? Până când bogăția va fi pricina războaielor, pentru care se făuresc arme și se ascut săbiile? Din pricina bogăției rudele nu mai țin seama de rude, frații se uită cu ochi ucigași la frați. Din pricina bogăției, pustiile sunt pline de ucigași, marea de pirați și orașele de calomniatori. (...) **Bogăția v-a fost dată ca să răscumpărați sufletele, nu ca să vă fie pricină de pierzare***”¹⁵.

În vreme de foamete, ca urmare a secetei cumplite, Sfântul Vasile cel Mare spunea: „*Pentru aceasta Dumnezeu nu-Și deschide mâna, pentru că noi ne-am închis-o pentru iubirea de frați. Pentru aceasta sunt uscate ogoarele, pentru că s-a răcit dragostea*”¹⁶.

13. Sfântul Vasile cel Mare, *Omlia către bogați*, 3, în vol. „Despre lăcomie, Către bogați, Omilie rostită în timp de foamete și secetă”, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2009, p. 11.

14. *Ibidem*, p. 32.

15. *Ibidem*, p. 38.

16. *Ibidem*, *Omlie rostită în timp de foamete*, 2, p. 49.

Un alt Sfânt Părinte din Capadocia, Sfântul Grigorie de Nyssa, ne arată importanța milosteniei față de săraci zicând: „Săracii sunt vistiernicii bunurilor făgăduite, ei sunt paznicii Împărăției (cerurilor n.n.), cei care deschid ușile celor buni și care le închid pentru cei învârtoșați la inimă și urăsc pe oameni. Dar în același timp, ei sunt acuzatori de temut, cât și buni apărători. Ei apără sau învinuiesc, dar nu prin cuvinte, ci așa cum sunt ei văzuți de Domnul și Judecătorul lumii. Căci felul cum ne purtăm cu ei strigă înaintea Cunoscătorului de inimi mai puternic decât orice crainic”¹⁷.

Un alt episcop din Capadocia, care a trăit tot în veacul al IV-lea, Asterie al Amasiei din Pont, a rostit și el omilii celebre despre bogăție și sărăcie, fiind un aspru luptător împotriva lăcomiei de averi materiale: „Cine l-a șters din catalogul apostolilor pe Iuda și l-a făcut vânzător în loc de apostol? Nu oare faptul că purta pungă, că a pus mai întâi la cale vânzarea, iar apoi a dobândit prețul faptei sale necinstite? Pentru ce Faptele Apostolilor pomenesc de Anania și Safira? Nu pentru că s-au furat pe ei înșiși și au furat darurile afierosite Bisericii din propriile averi? (...). Experiența ne arată lăcomia drept o fiară, de care cu greu scapă cei prinși de ea; înflorește mereu și nu se vestejește; îmbătrânește cu cei pe care îi are sub stăpânirea ei și nu-i părăsește până la moarte (...). **Nu este ușor de eliberat sufletul unui om**

17. Sfântul Grigorie de Nyssa, omilia: *Despre iubirea față de săraci și despre facerea de bine*, în volumul „Sfântul Grigorie al Nyssei. Despre înțeleșul numelui de creștin. Despre desăvârșire. Despre iubirea față de săraci și despre facerea de bine”, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2009, p. 68.

*cuprins de lăcomie, fie că este tânăr cu trupul, fie că este bătrân, afară numai dacă vine vreun gând curat care să taie boala cu un cuțit*¹⁸.

Iubiți frați și surori în Domnul,

Atât Sfânta Scriptură, cât și Sfinții Părinți ai Bisericii ne învață că ***adevărata și netrecătoarea bogăție este iubirea covârșitoare a lui Dumnezeu față de oameni arătată în Iisus Hristos și împărtășită nouă acum în Biserică prin lucrarea Sfântului Duh.***

Sărbătoarea Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, prin care se arată slava și bogăția nesfârșită a iubirii lui Dumnezeu către oameni, ne îndeamnă să *ne îmbogățim mai întâi în credință statornică, în rugăciune, în viețuire curată și sfântă, în împărtășirea mai deasă cu Sfintele Taine, după o pregătire mai intensă, așa cum a fost perioada Postului Mare al Sfințelor Paști, și totodată să ne îmbogățim în fapte bune care aduc lumină și pace, bucurie și fericire oamenilor pe care-i ajutăm.*

Criza financiară și economică în care se află lumea de azi este în mare parte rezultatul lăcomiei, al câștigului nedrept, al speculei financiare, al evaziunii fiscale la nivel mondial¹⁹. Când goana după profitul material obținut cu orice preț, fără măsură și fără morală, devine o tiranie a sufletu-

18. Asterie al Amasiei, *Cuvânt împotriva lăcomiei*, în volumul „*Asterie al Amasiei. Omilii și predici*”, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2009, p. 38 și 39.

19. De pildă, jumătate din fluxul financiar mondial tranzitează cele 72 „paradisuri fiscale” inventariate de Fondul Monetar Internațional. Cf. revista *La vie*, nr. 3317, 26 martie 2009, Paris, p. 35.

lui, atunci capitalismul devine „sălbatic” și se manifestă ca *o patimă a lăcomiei, „științific” organizată*. Consecințele negative ale acestei crize pentru populația săracă sunt greu de descris, deoarece sărăcia impusă altora creează multă suferință și nesiguranță, dezorientare și disperare. În această situație de *politică economică fără etică*, când totul devine nesigur și imprevizibil, schimbător și înșelător, este necesar să sporim rugăciunea, să ne apropiem mai mult de Dumnezeu Cel statornic și netrecător, drept și milostiv, dar și să sporim vigilența și prudența. Deși criza financiară și economică este în mare parte *o judecată aspră pentru prea multa lăcomie de lucruri materiale adunate pe nedrept și prea multa risipă de bani, ea poate fi totuși înțeleasă și folosită ca un nou început în viața persoanelor și a popoarelor*. Astfel, criza ne determină să fim mai economi și mai cumpătați, să nu ne punem nădejdea în valorile materiale, bani și averi, mai mult decât în valorile spirituale ale credinței, dreptății, corectitudinii și solidarității cu cei în nevoie.

Chiar dacă suntem mai săraci din punct de vedere al bunurilor materiale, să nu sărăcim totuși din punct de vedere spiritual, ci să *ne îmbogățim în bunătate*, prin cuvântul bun de încurajare, sfatul bun, o mână de ajutor dată celor mai săraci decât noi, dar și prin redescoperirea virtuților valoroase ale demnității și creativității, ale muncii cinstate și solidarității constante.

Mai păgubitoare decât sărăcia, ca lipsă de cele materiale, este acum, în vreme de criză financiară și economică, criza de omenie, adică slaba voință de a fi onest și drept, harnic și generos.

Cu această speranță de înnoire spirituală a vieții și de îmbogățire în fapte bune, în lumina și pacea sărbătorii Sfințelor Paști, vă îndemnăm ca, prin cuvânt și faptă, să aduceți bucurie celor săraci și bolnavi, orfani și bătrâni, necăjiți și singuri, astfel încât și ei să simtă că Învierea Domnului Iisus Hristos revarsă peste oameni bogăția iubirii lui Dumnezeu Cel Milostiv.

Cu prilejul Sfințelor Paști, vă adresăm tuturor părintești doriri de sănătate și mântuire, pace și bucurie, dimpreună cu salutarea pascală: *Hristos a înviat!*

„Harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți!” (II Corinteni 13, 13)

Al vostru către Hristos-Domnul rugător,

† DANIEL

ARHIEPISCOP AL BUCUREȘTILOR,
MITROPOLIT AL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI,
LOCTIITOR AL TRONULUI CEZAREEI CAPADOCIEI
ȘI
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE